

Handläggare:

Cecilia Rivard

Telefon:

08 508 18 048

Till

Farsta stadsdelsnämnd

2013-11-19

Naturvårdsverkets och Boverkets utvärdering av de nya strandskydds- reglerna

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av Naturvårdsverkets och Boverkets utvärdering av de nya strandskyddsreglerna.
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Hákansson
stadsdelsdirektör

Pär Dahlqvist
avdelningschef

Sammanfattning

Boverket och Naturvårdsverket fick i december 2012 i uppdrag av regeringen att gemensamt göra en utvärdering och översyn av de nya strandskyddsreglerna från 2009 och 2010. De nya reglerna har inte fungerat som det var tänkt.

De båda myndigheterna föreslår bland annat att det ska bli enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag i områden som har lågt exploateringsstryck. Det konstateras också att strandskyddet tillämpas olika i olika delar av landet, något som måste åtgärdas.

Förvaltningen har inga invändningar mot förslagen i utvärderingen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, stadsmiljö och strategi.

Bakgrund

Under 2009 och 2010 trädde nya bestämmelser om strandskydd i kraft. Det gjordes förtydliganden i miljöbalken i syfte att uppnå en mer enhetlig rättstillämpning. Dessa klarlägganden avser bland annat förutsättningarna för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet och bevarande av en fri passage närmast strandlinjen.

Ändringarna av reglerna syftade också till att främja utvecklingen av landsbygdsområden genom att i vissa utpekade områden tillåta vissa lättnader i strandskyddet. Regeringen konstaterade i budgetpropositionen 2012 att det fanns indikatorer på att de nya reglerna inte fyllt sitt syfte och att tillämpningen inte är enhetlig över landet.

Regeringen gav i december 2012 Naturvårdsverket och Boverket i uppdrag att gemensamt göra en utvärdering och översyn av det nya regelverket från 2009 och 2010.

Miljödepartementet har remitterat utvärderingen till Stockholm och en rad andra instanser. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat förslaget till bland annat Farsta stadsdelsnämnd för yttrande senast den 20 november.

Remissen i sammanfattning

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Förslag till författningsändring

Miljöbalken 7 kapitlet 18 §, bör ändras så att det blir enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag, främst i områden med lägre exploateringsgrad. Idag krävs att området *uppenbart saknar betydelse* för strandskyddets syften för att strandskyddet ska kunna upphävas. Naturvårdsverket och Boverket föreslår att bestämmelsen kompletteras med en punkt som enbart gäller för mindre sjöar och vattendrag som innebär att strandskyddet kan upphävas om området har *liten* betydelse för strandskyddets syften.

Några slutsatser i redovisningen

Det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen av strandskyddslagen. Den största orsaken är att hälften av länen tillämpar generella beslut om undantag från bestämmelserna.

En annan slutsats är att kvaliteten på beslut om dispens från strandskyddslagen behöver förbättras. Bedömningen av den långsiktiga påverkan av strandskyddets syften behöver bli bättre.

Besluten bör redovisa den intresseprövning som ska göras enligt 7 kapitlet 25 § miljöbalken. Intresseprövningen innebär att hänsyn ska tas även till enskilda intressen. I dispensbesluten behöver även tomtplatsavgränsning anges. (Det motsvarar området där markägaren kan hävda sin privata zon.) Bedömningen om fri passage (där allmänheten har rätt att vistas) behöver också redovisas på ett tydligt sätt.

Kompletterande vägledning behövs för att säkerställa rättspraxis och även vägledning om hur beslut om dispenser bör utformas.

Upphävande av strandskydd genom detaljplan

De flesta områden där strandskyddet har upphävts i en detaljplan har redan sedan tidigare varit planlagda. Det är få detaljplaner som länsstyrelserna har överprövat och endast enstaka beslut har upphävts. Mer stöd och vägledning behövs till länsstyrelser och kommuner, framför allt med tolkning och tillämpning av de särskilda skälen.

Kravet om enstaka en- och tvåbostadshus i LIS-område

I uppdraget från regeringen ingick att analysera vilka konsekvenser det skulle få om man tar bort kravet att enstaka en- och tvåbostadshus i LIS-område¹ ska uppföras i anslutning till befintligt bostadshus. Slutsatsen är att detta inte kommer att leda till påtagligt större möjligheter att bygga enstaka en- eller tvåbostadshus.

Den författningsändring som föreslås för att möjliggöra lättnader vid mindre sjöar och vattendrag kan däremot bidra till att lösa delar av det påtalade problemet.

¹ LIS – landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Strandskyddsreglernas konsekvenser för glesbygder i storstadsnära områden

Strandskyddsreglerna har gjort det svårare att bygga i skärgårdsområden och i storstadsnära glesbygder. Att förhindra exploatering i områden där bebyggelsestrycket är som störst var ett av flera syften med den nya lagstiftningen. De flesta kommuner med glesbygdsområden i storstadsnära lägen anger att de har bostadsbrist. Det är dock tveksamt om lättnader i strandskyddet skulle bidra till att lösa bostadsbristen.

Konsekvenser av att införa lättnader i strandskyddsreglerna för mindre sjöar och vattendrag

Boverket och Naturvårdsverket ser ett behov av att införa lättnader i strandskyddet för mindre sjöar och vattendrag som inte motverkar strandskyddets syften. Detta föreslås också för att nå en större acceptans för strandskyddsbestämmelserna.

För att långsiktigt säkra strandskyddets syften förespråkar myndigheterna att en lättnad i skyddet för mindre sjöar och vattendrag prövas i varje enskilt fall istället för att införa ett generellt undantag i lag. Miljöbalkens 7 kapitel 18 § bör ändras så att det blir enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag, främst i områden med lägre exploateringsgrad.

Det måste bli en mer enhetlig tillämpning av strandskyddsbestämmelserna vid mindre sjöar och vattendrag över landet. Därför bör en övergångsbestämmelse införas som medför att de generella förordnandena om undantag från strandskydd upphör att gälla.

Länsstyrelserna bör få i uppdrag att göra en genomgång av tidigare generella undantag och undersöka möjligheten att besluta om lättnader vid mindre sjöar och vattendrag.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom stadsdelsnämndens geografiska område finns Magelungen, Drevviken och Forsån som omfattas av strandskydd. Skyddet gäller 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet. I princip är all mark vid våra vattendrag detaljplanelagd, förutom Drevvikens strand från Hökarängsbadet bort mot Runsätra äng och ett mindre markområde nedanför Fagersjöskolan vid Magelungen.

I vårt område är frågor om strandskydd främst aktuella vid planerade exploateringar som Larsboda strand och Högdalen–Farsta. Det är attraktivt med nya bostäder i strandnära lägen och det är ett högt tryck på bostadsbyggandet. Samtidigt gäller det att inbegripa strandskyddets syften vid exploateringar – att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrätten och tillgången till strandområden samt skydda djur- och växtliv på land och i vatten.

I Stockholms stad är det stadsbyggnadsnämnden som beslutar om upphävande av eller dispens från strandskyddet. Vid detaljplanering kan strandskyddet upphävas. För att upphäva skyddet krävs särskilda skäl. Sådana måste anges vid kommande detaljplanering av exempelvis Larsboda strand. För allmänheten finns endast kortfattad information på stadens hemsida om vad strandskydd innebär.

Naturvårdsverkets och Boverkets redovisning pekar på att den nya strandskyddslagen från 2009 och 2010 inte fungerat som förväntat och att den därför behöver revideras på en del punkter. Förslaget att ändra lydelsen i 7 kapitlet 18 § miljöbalken så att det blir enklare att upphäva strandskyddet längs mindre sjöar och vattendrag i områden med lågt exploateringsstryck förefaller rimligt.

Att det finns lokala och regionala skillnader i tillämpningen är givetvis något som behöver rättas till. Detsamma gäller att beslut om dispens måste vara av bra skriftlig kvalitet. Besluten bör tydligt redogöra för intresseprövningen, det vill säga hänsynen till enskilda intressen.

Bristen på vägledning för kommuner och länsstyrelser verkar vara en betydelsefull orsak till varför tillämpningen fungerar så olika i landet. Detta kan åtgärdas exempelvis med att en kunskapsbank med typfall skapas.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Strandskydd – redovisning av ett regeringsuppdrag
Utvärderingen finns att läsa på www.stockholm.se/insyn och i pappersform hos förvaltningen – kontakta handläggaren